

Asia: VN/8392/2019

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

2 a § Maksun periminen / Uttag av avgif

Oikaisuvaatimusohjeen lisääminen asiakaslaskuun aiheuttaa tietoteknisiä haasteita nykyisin käytössä olevaan laskutusjärjestelmään ja merkittäviä lisäkustannuksia asiakaslaskun lähettämisenä. Tällöin asiakaslaskutusjärjestelmään täytyisi tilata muutostyö ja asiakkaalle lähetettävään paperiseen laskuun tulisi lisätä liitesivu. Liitesivun lisääminen asiakaslaskuun lisää postituskustannuksia arviolta 16 000 e/v. PPSHP lähettää vuosittain n. 380 000 asiakaslaskua. Valtaosa (n. 90 %) sairaalan asiakaslaskuista lähetetään asiakkaalle paperisena. Viidessä vuodessa asiakkaalle lähetettävä liitesivujen lukumäärä olisi n. 1,5 milj. kpl, mikä ei ole kestävä kehityksen periaatteiden mukaista.

2 b § Päätös maksukyvyn mukaan määräytyvästä maksusta / Beslut om avgift som bestäms enligt betalningsförmågan

-

3 § Käyttämättä jätetystä palvelusta perittävä maksu / Avgift för oanvänd service

Esitetty muutos on myönteinen ja lisää terveydenhuoltojärjestelmän tuottavuutta ja tehokkuutta. Asiakkaiden yhdenvertaisuuden toteutumiseksi, toivotaan tarkempaa ohjeistusta siitä, mitä tarkoitetaan hyväksyttävällä syyllä tai kohtuuttomalla tilanteella, jossa maksu tulee jättää perimättä.

5 § Maksuttomat terveyspalvelut / Avgiftsfria hälsovårdstjänster

Koskeeko maksuttomuus myös terveydenhuoltolain 27 §:n perusteella järjestettyä avosairaanhoidon palvelua sekä sairaanhoitajan, terveydenhoitajan tai kättilön vastaanottoa silloin, kun se tapahtuu terveyskeskuksen ja sairaalan yhteisesti sairaalassa järjestämässä yhteispäivystyksessä perusterveydenhuollon erikoisalalla 15Y/yleislääketiede?

Alle 18-vuotiaiden poliklinikkakäyntien maksuttomuus on perusteltua. Tämä aiheuttaa kuitenkin sairaanhoitopiirin asiakasmaksutulojen vähenemisen n. 1,5 milj. eurolla, joka aiheuttaa painetta kuntahintojen korottamiseen.

6 a § Maksukatto / Avgiftstak

Kunnan/kuntayhtymän oikeus saada tietoja asiakkaan suorittamista maksuista on tervetullut uudistus, mutta se tarkoittaa samalla huomattavaa lisätyötä toisten hoitolaitosten kertymäkyselyjen muodossa (esim. terveyskeskukset kysyvät erikoissairaanhoidon laskuista yliopistosairaaloilta). Sen vuoksi olisi erittäin tärkeää saada yhteinen valtakunnallinen maksukattoa kerryttävien maksujen sähköinen tietokanta, josta tiedot ovat saatavissa reaaliaikaisesti vahvalla tunnistautumisella (loki-tieto) niitä tarvitseville. Julkisen terveydenhuollon toimijat saisivat tietokannasta tiedon maksukaton täyttymisestä automaattisesti.

Suun terveydenhuollon sekä kotisairaala- ja kotisairaanhoidomaksujen lisääminen maksukattoa kerryttäväksi maksuiksi lisää merkittävästi maksukattorajan täyttyvien määrää ja sen taloudellista vaikutusta sairaanhoitopiirin toimintaan on vaikea arvioida. Em. maksujen lisääminen maksukattokertymään aiheuttaa useissa terveydenhuollon organisaatioissa merkittävää lisätyötä maksukattokerrytysten seurannassa ja laskennassa. Erilaisten laskutusjärjestelmien pirstaleisuus hankaloittaa maksukaton seurannan automatisointia. Valtaosa maksukaton seurantaan liittyvästä työstä tehdään yksityiskohtaisina kyselyinä ja päällekkäisinä kirjauksina useisiin eri organisaatioiden tietojärjestelmiin.

Vuonna 2019 PPSHP:ssä on kirjattu vapaakortteja yhteensä 9165, joista OYS:ssa myönnettyjä 5710 kpl. Nämä kaikki on kirjattu tietojärjestelmään manuaalisesti.

Maksukattoa ollaan laajentamassa myös etäpalveluihin. Lakiluonnoksessa jää epäselväksi, mistä etäpalveluista voi maksun periä. PPSHP:ssä etäpalveluiksi luetaan tällä hetkellä hoitopuhelut, videoyhteysvastaanotot ja reaaliaikaiset digihoitopolut.

On hyvä, että asiakasmaksut joiden suorittamiseen on myönnetty toimeentulotukea, kerryttäisivät jatkossa maksukattoa. Tämä on ollut varsin hankala asia käytännössä todeta.

7 b § *Palvelun pitkäaikaisuus / Servicens långvariga karaktär*

-

7 c § *Pitkäaikaisen tehostetun palveluasumisen, pitkäaikaisen perhehoidon ja pitkäaikaisen laitoshoidon maksu / Avgift för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg, långvarig familjevård och långvarig sluten vård*

-

10 b § *Pitkäaikaisesta tehostetusta palveluasumisesta, pitkäaikaisesta perhehoidosta ja pitkäaikaisesta laitoshoidosta perittävän maksun perusteena olevat tulot / Inkomster som utgör grund för avgiften för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg, långvarig familjevård och för långvarig sluten vård*

-

10 c § *Tuloista tehtävät vähennykset pitkäaikaisessa tehostetussa palveluasumisessa, pitkäaikaisessa perhehoidossa ja pitkäaikaisessa laitoshoidossa / Avdrag från inkomsterna för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg, långvarig familjevård och långvarig sluten vård*

-

10 d § Tuloista tehtävät erityiset vähennykset pitkäaikaisessa tehostetussa palveluasumisessa ja pitkäaikaisessa perhehoidossa / Särskilda avdrag från inkomsterna för långvarigt serviceboende med heldygnsvård och långvarig familjevård

-

10 e § Jatkuvasta ja säännöllisestä kotona annettavasta palvelusta sekä pitkäaikaisesta asumispalvelusta perittävä maksu / Avgift för fortlöpande och regelbunden service i hemmet samt för långvarig boendeservice

-

10 f § Jatkuvasta ja säännöllisestä kotona annettavasta palvelusta sekä pitkäaikaisesta asumispalvelusta perittävän maksun perusteena olevat tulot / Inkomster som utgör grund för avgiften för fortlöpande och regelbunden service i hemmet samt för långvarig boendeservice

-

10 g § Tuloista tehtävät vähennykset jatkuvassa ja säännöllisessä kotona annettavassa palvelussa sekä pitkäaikaisessa asumispalvelussa / Avdrag från inkomsterna för fortgående och regelbunden service i hemmet samt för långvarig boendeservice

-

10 h § Tukipalvelut ja asumispalveluun liittyvät palvelut / Stödtjänster och tjänster i samband med boendeservice

-

10 i § Laskennallinen metsätulo / Kalkylerad inkomst av skog

-

10 j § Maksun määrääminen ja tarkistaminen / Bestämmande och justering av avgift

-

10 k § Palvelun keskeytyksen vaikutus asiakasmaksuun / Hur avbrott i servicen påverkar klientavgiften

-

11 § Maksun alentaminen ja perimättä jättäminen / Nedsättning och eftergift av avgift

Tähän toivotaan selkeää valtakunnallista ohjeistusta ja pelisääntöjä, joiden mukaan tasamaksua koskevat maksut voidaan alentaa tai jättää perimättä asiakkaiden tasapuolinen kohtelu huomioon ottaen.

Sairaanhoitopiirillä ei tällä hetkellä ole resursseja selvittää asiakkaan taloudellista asemaa riittävällä tarkkuudella niin, että voitaisiin perustellusti ja tasapuolisen kohtelun varmistamiseksi myöntää maksun alennusta tai perimättä jättämistä. Nykykäytännön mukaisesti, mikäli asiakas ei kykene maksamaan laskua, PPSHP kehottaa häntä olemaan yhteydessä Kelaan perustoimentulotuen ja kotikunnan sosiaalitoimeen täydentävän toimeentulotuen hakemista varten. Kyseisillä toimijoilla on osaaminen ja resurssit asian varmistamiseksi. Kela voisi olla riippumaton ja puolueeton taho, jolta voisi pyytää lausunnon, jos asiakas hakee maksuunsa alentamista tai perimättä jättämistä.

Hallituksen esityksessä edellytetään, että tieto mahdollisuudesta tasamaksun perimättä jättämisestä tai alentamisesta tulisi antaa asiakaslaskun yhteydessä. Tämä edellyttäisi muutoksia laskutusjärjestelmiin ja aiheuttaisi lisäkustannuksia ja tietoteknisiä haasteita, ks. lausunnon kohta 2a §.

13 § Muulta kuin Suomessa asuvalta perittävä maksu / Avgift av dem som inte är bosatta i Finland

-

14 § Tulojen, korvausten tai saamisten periminen kunnalle tai kuntayhtymälle / Uppbärande av inkomster, ersättningar eller fordringar till kommunen eller samkommunen

-

14 a § Viranomaisten tiedonsaantioikeus / Myndigheternas rätt att få upplysningar

-

15 § Muutoksenhaku / Ändringssökande

Oikaisuvaatimus laskusta tehtäisiin sille toimielimelle, joka vastaa palvelun järjestämisestä kunnassa tai kuntayhtymässä, käytännössä hallitukselle. Toisaalta 11 §:ssä todetaan että maksun alentamista tai perimättä jättämistä koskeva asia tulee vireille lähtökohtaisesti asiakkaan tai hänen edustajansa hakemuksesta, joka voi olla suullinen tai kirjallinen.

On olemassa riski, että nämä kaksi muutoksenhakuun liittyvää asiaa sekoitetaan keskenään, ja yhtymähallituksen käsittelyyn lähetetään oikaisuvaatimuksia, jotka ovat sisällöltään maksun alentamista tai perimättä jättämistä koskevia. Sekaannusten välttämiseksi on jo säädöstekstissä tai perusteluissa otettava kantaa näiden asioiden erottamiseen toisistaan; missä tilanteissa laskulle voi vaatia oikaisua hallitukselle osoitetulla oikaisuvaatimuksella ja missä tilanteissa riittää suullinen tai kirjallinen yhteydenotto asiakaslaskutusyksikköön tai sosiaalityöntekijälle.

Lisäksi tulee ottaa huomioon, että muutoksenhaun laajentaminen aiheuttaa hallinnollisia kustannuksia kunnissa ja kuntayhtymissä.

Voimaantulo (alustava voimaantuloajankohta 1.1.2021) Ikraftträdande

-

Raatikainen Jarkko
Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri

Määttä Leena

Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri - Jarkko Raatikainen, talousjohtaja